

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИЈУ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, одликовати

Орденом Св. Саве

ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА

Петра Лешњаревића, председника општине битољске, и

Орденом Св. Саве

ЧЕТВРТОГ СТЕПЕНА

Ристу Цветковића, кмета општине битољске, и

Косту Козмеску, Мехмеда Васић Усеина, Методија Опевића, Јусула Алеви и Наума Грујића, одборнике општине битољске.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 24. априла 1913. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра Унутрашњих Дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

Душан Ђ. Алимпић, инспектор друге класе Антропометриско-Полициског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, ставља се на расположење Врховној Команди на терет ратног кредита с правима, која му даје указ од 11. маја 1912. године.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 25. априла 1913. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за шефа Антропометриско-Полициског Одељења Министарства Унутрашњих Дела у рангу секретара друге класе Министарства Унутрашњих Дела Добривоја В. Бакића, секретара исте класе Министарства Унутрашњих Дела, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 25. априла 1913. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за секретара пете класе Министарства Унутрашњих Дела Др Ђорђа В. Тодоровића, секретара исте класе Министарства Правде, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 25. априла 1913. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ЗАДРУЖНО НАСЛЕДНО ПРАВО

ПО

ГРАЂАНСКОМ ЗАКОНИКУ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

(НАСТАВАК)

Враћајући се на горње питање, ми мислимо да удовица има право на деобу у сваком случају, то јест и онда ако би она, по својој властитој и слободној вољи,

дакле ни задругом ни иначе непринуђена, хтела задругу напустити. Најпре, може удови бити тешко или неугодно да остане у задружној кући при свем том што се са њом ту лепо и пажљиво поступа: н. пр., да би лакше сносила жалост за својим изгубљеним мужем, она мора да оде из куће у којој је све на мужа подсећа и њену тугу подстрокава. Не може се рећи, наравно, да би овде задруга могла бити окривљена за удовичин излазак из куће задружне, али, тако исто, било би неправично нагнати удовицу да, под таквим околностима, ту живи односно да, ако би кућу напустила, она изгуби свој ужитак. Затим, начело личне слободе, и Уставом освештано (чл. 9.), не допушта да се удова принуди да живи у задружној кући, и ако то неће. Право удове на деобу мора се признати у сваком случају бар данас када више не постоји принцип недељивости задруга. §. 492. Грађ. Зак. поставио је правило да наследници могу, према својој нахођењу, остати у заједници или се један од другог одвојити. („Наследницима стајаће на вољи, или поделити се, или у заједници неподељени заостати“ — в. и Решење од 22. Јуна 1846. год., В. Н. 270. код тога параграфа), правило основано на мало час реченом начелу личне слободе. Истина, удова, у погледу свога ужитка, није наследник свога мужа, како ми ствар ову схватамо (в. нашу расправу: *О правном карактеру удовичкога ужитка и о његовом упису*, у збирци: *Приватно Право*, стр. 138., прим. 3.), али, са гледишта правила у §-у 492. Грађ. Зак. формулисанага, и она се има изједначити са наследницима. На сваки начин да деоба удове слаби задругу, али, као што сада видесмо, законодавац претпоставља личну слободу целокупности задруге.

Друго је сада питање, да ли удова дугује какву накнаду задрузи онда када ову својевољно, као што ми то овде узимамо, напусти. На сваки начин, не може бити говора о томе да удова задрузи даје накнаду штете, по том основу што је, евентуално, приход са дела имања задружнога на коме удова има ужитак био већи од трошкова за њено издржавање у задружној кући: чим се призна да је то

удовичино право да живи у задрузи или изван ове, не може бити говора о некој њеној накнади у корист задруге, ако би она хтела из ове отићи, јер накнада штете претпоставља повреду извне ног права, чега овде нема. *Neminem laedit qui suo iure utitur.* Овде може бити говора једино о накнади штете, од стране удовице, зато што ова, излазећи из задруге, неће више „по могућству задрузи припомагати“ (§. 523. Грађ. Зак. *in fine*) и тако ће задругу лишити користи коју је она имала од њенога рада.

Питање ово састоји се у томе да се зна да ли је обавеза удове, коју мало час наведеномо, законска или морална обавеза? Ако је то само једна морална обавеза удовичина, онда ту не може бити говора о накнади штете, пошто ова претпоставља невршење једне законске а не моралне обавезе (§. 800. Грађ. Зак.). Ми мислимо да смо овде у присуству законске обавезе, али опет налазимо да задруга не би имала право на накнаду штете, ако би се удова оделила, а ево зашто. а) Узмимо прво случај да је ужитак удовичин у задрузи толики да он надмашује трошкове око њеног издржавања. Да ли је и тада удова дужна „по могућству задрузи припомагати“? Јесте, али зашто? То свакако није зато што задруга њу издржава, јер, ако би се овде стало на гледиште компенсација, не само да удова не би била дужна радити, него би она имала чак и право на накнаду од задруге. Па из кога је онда разлога дужна удова задрузи припомагати? Она је то дужна чинити по оном општем правилу задружнога живота, правилу солидарности, по коме сваки у задрузи, без обзира на то колико има у задружној имаовини, мора у кући радити: сваки у задрузи има да овој припомаже, а ова опет има сваком у њој да обезбеди опстанак. Задруга је, док је неподељена, у овом погледу једна врста колективизма. Ако би који од задругара имао, н. пр., половину у свима задружним добрима, док би власници оне друге половине били њих, рецимо, четири задругара, онај први задругар био би дужан радити онолико исто колико и сваки од ова четири последња задругара, па чак и више ако је од њих за рад способнији. Док су заједно, не води се рачуна о томе колико ко има. И када је тако, онда не видимо по коме би то основу задруга имала право тражити од удове накнаду, ако би се она оделила. Задруга нема право на рад удовичин у сваком случају већ само докле док она живи у задрузи, и тада се њена обавеза рада представља као накнада за издржање и одбрану коју она у задрузи има, што значи да, када ово последње престане, престаје и оно прво. То су две обавезе које једна другој одговарају и једна другу условљавају, тако да једне без друге бити не може, изузев, наравно, случаја када је удова, зато што би била услед слабости физичке или умне у немогућности да у кући привређује, ослобођена своје обавезе рада. И онда, како би задруга могла тражити неку накнаду од удове, зато што она више, услед свога изласка из задружне куће, у овој

не ради, када ни задруга више удову не издржава? Накнада коју би овде задруга од удове захтевала била би без основа, *sine causa*, и она би била таква без обзира на разлог због кога је удова задругу напустила, другим речима, без обзира на то да ли ју је самовољно напустила или је на то била приморана: ми смо видели да је то њено право да из задруге може изићи када год хоће, право безусловно, а познато је да нико не може бити законски одговоран за вршење једног свог права. Одговорност законска претпоставља против-правни акат чега овде нема. Ако би се ствар друкчије решила, ако би задруга имала право на накнаду од удове која се дели, онда би њој, задрузи, требало, тако исто, признати право на накнаду и против сваког задругара који би се хтео самовољно оделити: пошто је сваки задругар дужан у задрузи радити и припомагати, то задруга, у случају деобе једног од задругара, губи, због чега би јој, и ту, требало, логично, дати право на накнаду. Међутим, нико такву претензију задруге против задругара-делача није досада истицао и бранио, и онда зашто би се то чинило код деобе удове, која је, као што смо то објаснили, овде у положају једног задругара? б). Претпоставимо сада да је удовичин ужитак у задрузи, а зато што је удео њеног мужа у задружној имаовини био мали, испод трошкова које захтева њено издржање у задружној кући. Обавеза удовичина да кући припомаже није овде мотивисана само оном општом обавезом задругара да у задрузи раде, без обзира на то колико ко има удела у имаовини задружној, па, дакле, и тада ако би удео дотичног задругара био много већи по својим приходима него трошкови око његовог издржања, већ и зато што су ту приходи које би удовица имала од свог ужитка много мањи него трошкови њеног издржања: ту се њен рад заиста појављује као компенсација тога њеног издржања. Али та околност ипак не даје задрузи право ни на какву накнаду када се она одели, по оном истом резонувању које смо горе изнели: чим престане задругино издржавање, престаје и удовичин рад, онако исто као што, чим удовичинога рада нема — јер она више није у задружној кући — нема ни задругинога издржања. И задруга која би тражила накнаду од удовице која се дели чинила би оно исто што и удовица која би тражила од задруге издржање, и ако она, зато што је из задружне куће изишла, у овој више не ради. Најзад, тражење задруге да јој удовица даје накнаду контрастирало би и са појмовима народним који се не би слагали са тим да мушка лица, задругари, траже какву помоћ од једне жене.

Дакле, удова, којој стоји на вољи или да живи у задружној кући, у ком случају она, као и остали задругари, има да ради и добија своје издржање, или да се одели па да врши своје право ужитка, није дужна, у овом последњем случају, давати задрузи никакву накнаду. Али, тако исто треба признати и задрузи право да и она, по принципу личне слободе, може, ако јој је по вољи, кренути из своје средине удову и оставити је да она живи од свога

ужитка и задруга јој нема за то да даје никакву накнаду. Ипак, има један случај, у коме ће задруга бити дужна удови дати накнаду, ако ју је, самовољно, из задруге кренула или ју је натерала, својим рђавим поступањем према њој, да из задруге изиђе. То је онда, када је ужитак њен тако мали да она од њега не може да живи. Док је била у задрузи, она није осећала, и поред тога што је њен ужитак тако незнатан, никакву оскудицу, јер је у задрузи имала све што јој треба: ми смо казали да се у задрузи не гледа на то колико ко има у задружној имаовини, већ сваки онај који живи у задружној кући добија од задруге све животне намирнице, стим да и он задрузи припомаже; међутим сада, када удова има да се ограничи на приходе од свога ужитка, њој ће недостајати многе потребе за живот. Ми мислимо да тада задруга мора удови дати у новцу онолико колико јој још, преко њеног ужитка, треба па да живи оним животом какав води остало женскиње у задрузи. И заиста, по §-у 524. Грађ. Зак., задруга је дужна издржавати удовицу умрлога задругара, која је опет, дужна задрузи припомагати, и ако би задруга могла, по својој вољи или опште својим неисправним поступањем, удову из задружне куће кренути, не давши јој потребно издржање у случају када њој мужевљев ужитак није довољан, задруга би имала свагда могућности да се те обавезе своје да удову издржава ослободи. Истина, задруга не би дошла у такав однос наспрам једног задругара кога би без разлога одвојила: један задругар, који сада, зато што је његов део у имаовини задружној мали, нема довољно средстава за живот, а имао их је, док је у задрузи био, не би могао од задруге тражити ништа на име издржања, али то је стога што је задругару, као мушком лицу, лакше наћи зараде него једној удовици.

Живојин М. Перић.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

О ИСТУПИМА

од

Д-Р ТОМЕ ЖИВАНОВИЋА

(НАСТАВАК)

4^о Против наредбе полицијске власти о исељењу закупац се не може жалити *првостепеном суду*, пошто код иступа жалбе може бити само против решења или пресуде по оптужењу за иступ, а онда, кад се наредба о исељењу издаје, иступ из § 356 в. к. з. још не постоји. Тако исто закупац се не може против ове наредбе жалити ни вишој административној власти, што се види из краткоће рокова, које полицијска власт може на основу § 326 в. а. л., дати закупцу за исељење из закупног добра, и који би иначе били без вредности, као и из тога, што се власти наређује безусловно, да

ко истеку рока силом истера закупаца, ако сам не изађе.¹⁾

Наредба о исељењу може само посредно бити предмет разматрања од стране првостепеног суда. То ће бити случај онда, кад се кажњени закупца жали против пресуде (§§ 15 и 16 полиц. ур.).²⁾ Ако би суд пресуду поништио, налазећи, да је наредба о исељењу незаконита, закупца има право да тражи накнаду на основу § 356 в ал. 2 од закуподавца за принудно превремено исељење.

2. Према § 356 в ал. 1 к. з. противправност неисељавања закупца у одређеном му року била би искључена, ако би закупца навео узроке, „који га по закону оправдавају“. Тако овакав би узрок

¹⁾ Тако и К. С. у поменутој одлуци као одговор на поменуто т. 2 ст. 2 тражења Министра Унутрашњих Дела. „Односно права закупчевог на жалбу против ове наредбе полицијске власти, вели се ту, Касацниона Суд налази, да би таквом праву за жалбу одговорала дужност надлежне старије власти, да наредбу по жалби разматри и о томе жалноцу своје решење даде. Да се при доношењу прописе § 356 в мислило на такво право жалбе, то би, нема сумње, ту било и изближе одређено: изрично би било поменуто право жалбе, казано би било у ком року, коме и како се треба жалити, као и да ће се исељење по потреби и силом извршити тек по извршности одлуке о исељењу. Како ово не само није казано у § 356 в, него се наређује, да се закупца силом истера, ако се из закупног добра сам не исели у року од 1 до 3 дана, од кад му је то наређено, и да се за ту непослушност казни, то је очевидно, да се овде није ни хтело мислити на неко право жалбе, којим би се ови кратки рокови за исељење чинили илузорним и увек могла изиграти свака овака на закону основана наредба.

Због тога, што је одлука о исељењу у закону названа наредбом, а права на жалбу може бити само против решења и пресуде, у закону и није речено, — јер би то било сасвим изlišно, — да закупца, коме је полицијска власт наредила исељење, против тога нема право жалбе.

Исто тако би било сасвим погрешно ово право жалбе против наредбе за исељење из закупног добра засновати на појави неког административног спора. Тога административног спора у овом случају не може бити, јер су овде у спору обе стране приватна лица, закуподавац и закупца а не управна власт према приватном лицу, које би представљало, да му је она повредила неко приватно право. Тај пак чисто приватни правни одношај има да се после извршења наредбе о исељењу расправи грађанским а евентуално и кривичним судом. Саобразно томе, другим ставом § 356 в упућује се закупца суду, да тражи накнаду штете од господара ствари, ако је кривцом овога оштећен услед тога, што га је полицијска власт на захтев закуподавца из закупног добра изгонила.

Наредбу полицијске власти донесену по § 356 в може разматрати старија полицијска власт само по праву свог општег надзора над подручним јој нижом влашћу, и тим поводом давати овој своја упуства у опште, али она нема дужност нити закупца има ослонаца за право, да од ње захтева да по изјављеној жалби ту наредбу разматра и о томе му даје своје формално решење.³⁾

²⁾ „Посредно наредба за исељење из закупног добра, продужује К. С. у наведеној одлуци, подлежи разматрању прв. суда, а то је кад власт због непоступања по тој наредби буде казнила закупца по § 356 в за иступ непослушности. Првостепени суд по жалби кажњеног закупца разматраће тада по § 15 и 16 полиц. уредбе и законитост наредбе за непослушност, којом је закупца кажњен. Пре тога не може ни првостепени суд разматрати наредбу о исељењу, јер по § 15 и 16 полиц. уредбе првостепени суд разматра само пресуде или решења по иступним делима, а у овом случају још и нема каквог иступног дела, него је оно само у изгледу и биће га, тек ако се не би послушала наредба о исељењу.

Извршење полицијске наредбе о исељењу из стана није дакле условљено никаквим решењем судске или старије административне власти по изјављеној жалби, јер оно таквој жалби не подлежи.“

постојао, кад се закупца није иселио зато, што није могао наћи други стан, или што му је неко од укућана умро.

3. Према § 356 в ал. 2 ст. 2 закупца, који се је из стана иселио на захтев закуподавчев или по наредби полицијске власти, или који је од ове власти силом истеран, може тражити код суда *накнаду штете*, ако држи, да је имао право још остати на закупном добру.

4. *Кривац*. — В. IV 2.

§ 7. Иступи повреде личне сигурности и части.

Иступи повреде личне сигурности и части предвиђени су у глави XXXVIII к. з., чији је наслов: „О повреди личне сигурности и чести.“ Они су:

I. *Иступи из § 357 к. з.* — „Казниће се затвором, вели се у овом §, од једног до двадесет дана:

1. Ко на другога насрне, те га ћуши или удари. Ако су се двојица побили, пак се потреба видања породила, крива страна да плати видарину. Ако су обојица једнако криви, онда да се обојица једнако казне.“

а) Радња се састоји дакле у *ћушању* или *ударању*.

1^о Ћушање и ударање су *злоставе*, о којима се као о преступима говори у §§ 173 и 179 к. з. Законодавац их је међутим издвојио од преступних злостави и сматра их као иступе. С обзиром на то, што је ово издвајање неоправдано, *Ценић* је поставио два ограничења за примену § 357 т. 1 к. з.:

(1) § 375 т. 1 се не може, вели, применити ако постоји једностран напад, већ само онда, кад су се двојица посвадила и *потукла* и у томе међусобно шамарала и ћушала. Ово ограничење је неосновано, јер је случај, кад су се двојица побила, предвиђен засебно у ст. 2 („Ако су се двојица побили...“).¹⁾

(2) § 375 т. 1 се може применити, вели, само онда, кад је ко кога само *једанпут* ћушио или ударио, „јер више шамара или удараца долазе у злостављање и лакше или према околностима, и теже телесно повређење, о чему глава деветнаеста прописе садржи“, а у § 357 се каже: „ко на другог насрне те га ћуши или удари“. Но и ово ограничење је неосновано, јер је и један ударац или шамар злостављања, а из начина изражавања у закону не може се закључити, да овде спада само случај, кад је нанет један ударац или шамар.

Ћушање и ударање спадају према томе увек под § 357 к. з., но наравно под условом, да њима није проузрокована телесна повреда у ужем смислу, јер би се онда имале применити законске одредбе о телесној повреди. Али ако су се двојица побила, па је ћушањем или ударом неко од њих лако повређен, имао би се према § 357 т. 1 ст. 2 применити овај §.

2^о Ако се ћушање или ударање појављују као *јавна увреда*, онда постоји

идеални стицај између увреде из § 213 к. з. и иступа из § 357 т. 1 к. з., те се има применити само § 213 к. з. као строжији.¹⁾

б) *Кривац*. — Пошто је ћушање или ударање једна врста злоставе, и овде је потребна виност и то у облику умишљаја.

в) Ако су се двојица побила, па је ћушањем или ударом неко од њих повређен, онда се има казнити и онај, који је ударом повређен, ако је и он „крив“ за тучу, т. ј. ако је и он исту проузроковао (§ 357 т. 1 ст. 3).

2. Ко другога увреди, т. ј. који спрам другога речма или делом учини такво што, што се по општем мњенију као *псовка*, *грдња* и у опште као *безчестије* и *увреда* појављује.“

Овде је дакле реч о *простој увреди*, т. ј. о увреди, која није јавна (§ 213 к. з.).

а) *Увреда* је *изјава*, којом се према *сватању публице изражава омаловажавање једног одређеног лица од стране изјављивача*, и која је *сазната од некога*. О елементима увреде као и томе кад увреда није јавна в. *Живановић* О увреди и клевети у Полиц. Гласнику за 1910 и 1911 год.²⁾

б) *Кривац*. — Потребан је умишљај. В. исти мало час поменути рад.

в) И ова се увреда ислеђује наравно по тужби повређеног и у опште за њу важе §§ 215 и 216 к. з. (§ 357 посл. ал.).

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Ова шпијунска власт, тако да је назовем, достигла је невероватан врхунац. Докази о томе тако су многобројни да не знам коју да изаберам. Често пута крадљивци кад нису имали да ми доставе какву туђу крађу проказивали су злочине у којима су оптуживали један другог и који су били повод и за њихову осуду. Ево примера:

Нека Боји, стара крадљивица, затворена у Сен-Лазару, зовну ме да ми да нека обавештења; одем и она ми речи да ће ми, ако се заузнем да буде ослобођена, проказати извршиоце пет крађа, од којих су две опасне. Пристанем на погодбу, и подаци, које им је каза-

¹⁾ В. *Живановић* О увреди и клевети у Пол. Га. 1911.

²⁾ В. и Основи Кривичног Права, Посебни Део I § 36.

ла, били су такве вредности да сам мислио да немам шта више да радим него да испуним своје обећање. Али размишљајући о појединостима, које ми је испричала чудно сам се како је она могла бити тако тачно обавештена. Она ми је казала оне који су били покрадени; један од њих био је г. Фредерик, у улици Сент-Оноре. Одем одмах тамо и приближујући податке стекао сам уверење да је Баји била једини извршилац ове крађе; повео сам ислеђење и по другим крађама и свуда сам наилазио на исто. Требало је још ствар проверити; поведем тужиоце у Сен-Лазар и кад сам им показао једну групу женскиња, међу којима је била и Баји, они су је одмах познали и као учиниоца означили, Баји се јако збуни и признаде све; то јој је донело осам година затвора. Имала је времена да себи рекне: сама сам крива. Ова је жена за ове крађе била оптужила два своја друга, против којих је стајало као основ њихово сумњиво владање. — Друга једна крађивица, нека Бел-Бушер, која ми је тако учинила слична открића, није ни мало боље прошла од Баји.

Неки Уас, чији је отац доцније био умешан у кривицу бакалина Пулена,значи ми три личности као учиниоце једне опасне крађе извршене, ноћу, у улици Сен-Жермен-Оксроа, код једнога дуванџије. Отидем „на лице места“, распитам се и добијем необорљиве основе да је и Уас, и ако је скоро пуштен, умешан у злочин. Ћутао сам, али сам придружио ислеђење те је ухапшен као саучесник и осуђен на затвор. Ово је требало да га одучи од денунцирања, али он је хтео по сваку цену да постане шпијун и достави државном заступнику у Версаљу неке лажне доказе су му донеле две или три године затвора. Ја сам већ рекао да злочинци нису злопамтила, па тако и Уас: чим је изашао дотрчао је к мени да ми, опет, о једној крађи јави. Проверио сам његово казивање и крађа доиста беше извршена. Али, да ли ћете веровати? крађивац је опет био Уас. Ухваћен признао је и осуђен је поново. Кад је за време издржавања казне дознао, да му је отац ухапшен, овај бедник ми је доставио неке ствари које су теретиле његовог оца и ја са их по дужности доставио власти. Тај његов

поступак показује колико је то био покварен син.

Прекинути отворено с лоповима значило би у полицијској служби лишити се једног врло корисног средства, те се зато ја никако нисам потпуно одвајао од њих; и кад сам их гонио правио сам се да водим рачуна о њиховој судбини. Да ли сам био пас или курјак? Такву сам сумњу волео да изазивам у њима, а та сумња је увек згодно служила за оговарање кад ми се пребацивало да трпим лопове и ако то у истини никад није било. Та њихова сумња никад није била расветљена. Ето зашто су крађивци подизали мој углед, који сам имао: они су мислили да сам јавно њихов отворен непријатељ, али да их тајно штитим; понеки пут су ишли дотле да су ме жалили што сам приморан да радим овај посао, а међутим они сами су ме помагали у раду.

Међу крађивцима којима је крађа била занимање био је мали број оних који нису сматрали за срећу ако их полиција упита за какво обавештење или, ако их где употреби; готово сви су утркивали да докажу своју ревност верујући да ће им то донети ако не потпуно некажњавање а оно бар да им се који пут прогледа кроз прсте. Они који су се највише бојали полиције готово увек су били вољни да јој послуже. Сећам се шта се десило једном пуштеном робијашу, неком Буше-у, званом Каде Поањол. Било је већ три недеље како га тражим, кад сам га случајно нашао у крчми „Златна Рука“ у улици Св. Антоније. Ја сам био сам а он у великом друштву; хватати га *ex abrupto*¹⁾ значило би помоћи му да утекне, јер је могао покушати да се брани а имао би, сумње нема, помагача. Буше је раније био полицијски агент, ја сам га у служби и познао и чак смо били доста времена заједно. Паде ми на памет да му приђем као пројатељ и да му подвалим на свој начин. Уђем у крчму и, идући право к столу где је он седео, пружим му руку.

— Дobar дан, друже Каде, рекнем.

— Где, друг Жил! Хоћеш да се мало освежиш? тражи једну чашу или узми моју.

— И твоја је добра, нису ти

ваљда уста шугава (узнем и пијем). Хтео сам да ти нешто насамо кажем.

— Драге воље, можемо одмах.

Он уста а ја га узнем под руку.

— Ти се сећаш, рекнем му, Малога Бродара што је био у твојој ланцу?

Да, сећам се, један кратки дебељко који је био на десетом уже-ту, је ли?

— Да, тај; бар ја тако мислим; сећаш га се још?

— Ни мог оца не би лакше познао; изгледа ми да га још видим на тринаестој *клути* како прави дрвену обућу за осуђенике.

— Сад сам ухватио једно лице и мислим баш да је он, али нисам сигуран; предао сам га станици Бираг и кад сам изашао видим тебе где уђе амо. Е, баш добро, помислим у себи, ево га Каде, он ће ми рећи да ли сам се преварио.

— Ја сам ту, драги мој, ако ти треба, али пре но што пођемо да попијемо још по једну. (Окрећући се својим друговима). Пријатељи, не брините се ништа, за минут враћу се.

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

О заштити животиња. Предузето дело друштва за заштиту животиња јесте, само по себи, неоспорно добра ствар; али често се мора констатовати, да се у томе у неколико и претерује. С почетка се сматрало, да животињу треба штетити и заштићавати ради ње саме; мислило се, да животињи треба признати нека права, која би човек био дужан да поштује. По овој неуспелој теорији види се, да и у овом питању, као и многим другом, има претераности. По доктрини Аристота и других стварни разлог за заштиту животиња лежи у природној и моралној корисности самог човека. — Разни погледи о овим принципима, разуме се, повлаче разна посматрања о мерама, које треба предузети за заштиту животиња. Отуда се јавља потреба, да пре свега буду тачно постављени ови принципи. — Ови пак принципи најбоље ће одговорити правом стању и здравој философији, кад се поставе с погледом на намену животиња. — Заштита коња

¹⁾ Одмах, без припрема.

и заштита паса јесте најобичнији облик заштите животиња, и у томе се често претерује. Са псом треба поступати благо, човечно, али ипак као са псом. — Као што се треба чувати, да не постане одомаћено по све лоше поступање са животињама, тако се исто треба чувати и претеране сантименталности. Без поговора ваља да остане као оправдано сечење живих животиња неких врста, пошто је то потребно за наставу, за прогрес медицинске науке и друге сврхе. — Данас се предметом о заштити животиња у појединим државама занимају многи, како би се донели прописи, који ће ову ствар правилно регулисати, те да животиње буду заштићене само онолико колико треба.

* * *

Међународна удружења злочинаца. У појединим државама у Европи, као у Француској и у Енглеској, и у Америци, постоје моћна међународна удружења злочинаца. Ова удружења нису потпуно стална, већ привремена, и представљају опасност по друштвени ред. У ова удружења улазе већином крађивци, који постављају себи извесан план и задатак; чим се план изврши, друштво се растура. Најмоћнији фактор снаге оваквог удружења налази се у апсолутној узајамној верности чланова. У томе они огледају своју част, али на то их гони и природа саме ствари, око које се скупљају. Има ваздан примера, како чланови умеју да чувају тајну, ни пошто не одајући саучеснике, а старајући се, да нико од њих не буде ухваћен или осуђен. Има случајева шта више, да су ти чланови чували део покрађе за осуђеног им друга и помагали његову фамилију за време издржавања осуде. Ови међународни злочинци у опште раде отворено, у некој банци, на станици, у хотелу и т. п. Брижљиво припремање на дело и крајња хитрина у извршењу јесу главне њихове одлике, које им осигуравају успех. — (R. D. P.).

* * *

Један злочин у Француској. Једна жена, љубоморна, убија љубазницу свога мужа; порота у томе делу није нашла кривичну одговорност, и ослободила ју је казне. — Обична

ствар, али у њој је било и извесне значајности, која карактерише садање време, и његове нарави. — Оптужена се удала пре неколико година за једног малог индустријалца. Сад јој је 38 година. Оглувела је и мора да се служи акустичким апаратом, да би могла чути шта јој се говори. Дело је извршила из љубоморе, а наклоњена је била у опште драмским сценама и волела је читати сличне ствари, те је и лектира утицала на њу, да изврши злочин. Кад је њен муж стекао љубазницу, она га је прекоревала и отуда је било неспокојства домаћег. Кад су чињени покушаји, да се њен муж врати на прави пут и частан живот, остали без успеха, жена је позвала љубазницу свога мужа и тражила од ње, да јој врати мужа; кад је пак ова то одбила, и кад је њен муж због овог скандала отерао, дошла је у стан код свога љубазника, како би што тешњи ваљбрачни живот засновали, услед чега је њу љубоморна жена револвером убила при првом сусрету. — Од значаја је реч браниоца оптужене у овој ствари. По њему оптуженој се управо нема шта замерити, сем то, што је на недостојан начин представила сину своје супарнице, да му уништи туђ брачни живот; осим тога, по њему је прави кривац муж оптужене, и с тога треба жалити што се и он не може ставити на оптуженичку клупу; бранилац је додао, да би се требало само поклонити пред чином, да је љубоморна жена погодила мужа, који је требао жртва да буде. — Оваква посматрања једног браниоца нису правилна и шта више за осуду су. Једна је ствар, да ли ће порота у овом поступку љубоморне жене да нађе постојање кривичне одговорности или не, а друга је ствар, са свим чиста, у овоме: не може се тражити од закона, да он неверног мужа ставља на оптуженичку клупу за убиство, које је извршила његова жена из љубоморе; не може се никако усвојити, да несретна жена има права, да сама себи додељује правду и да убија било своју супарницу било недостојног јој мужа. Према томе, није било места онаквом разлагању браниоцем. — На претресу је било доста одабраног света, а међу осталим много младих девојака, — које су њихове мајке довеле ради учвршћивања морала? — (R. P.).

* * *

Рад осуђеника у Немачкој. Радам осуђеника треба да се користи држава, која их храни. Треба издвојити антисоцијалне личности и натерати их да привређују и за себе и за остале друштвене редове, који мора да се од њих бране и да се старају за њихово издржавање. Индустрија у казним заводима јесте један извор прихода за државу. Одело војничко већином је израђено у казним заводима. Штампарски радови за државу врше се такође у тим заводима. Намештај и веш потребан за добротине завода израђују осуђеници, као и у опште предмете за потребу војске, администрације и завода за добротинство. Осуђеници не само да израђују те предмете, него и сами зидају радионице и заводе у којима се баве и раде; држава купи на погодном месту, доста далеко од великих вароши а у близини неког мање насељеног места, довољан простор земљишта, и ту доведе осуђенике, који себи кућу и радионицу направе. Кад у тим заводима осуђеници не раде како треба и кад се неисправно владају, сустижу их ове дисциплинске казне: 1. укор; 2. лишење обичних привилегија; 3. одузимање књига за време од три недеље; 4. изоловање од рада за време од једне недеље дана; 5. непуштање у шетњу — на ваздух — за време од једне недеље дана; 6. спавање на даскама за време од једне недеље дана; 7. смањење хране за време од једне недеље дана; 8. окивање за време до четири недеље дана; и 9. стављање у тесну мрачну ћелију за време до шест недеља. — (R. P.).

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Суд општине драинске актом № 383. од 3. априла ове године упутио је питање ове садржине:

— По члану 132. закона о општинама, с погледом на члан 167. Устава земаљског, кад је за подмирење општинских расхода по буџету потребан и општински прирез ма колике стопе процента на суму непосредног пореза, који је у општини разрезан за годину за коју се буџет прави, општински одбор,

пошто претресе и реши такав буџет, послаће исти на примедбу надзорној власти, која га расматра а по том одмах враћа општинском суду, односно одбору, који по пријему истог одређује дан за сазив општинског збора, коме се износи на решење питање о општинском прирезу. Пошто су сада већином правни гласачи на војишту и војним кулцима, то с обзиром на четврти одељак члана 30. закона о општинама настаје двоумица: да ли се може пре демобилизације целе војске сазивати општински збор ради наведене цели, и, ако би се сазвао, да ли би та радња била правилна и да ли би зборска одлука у том случају била пуноважна. —

Одговор :

Закон о општинама, у члану 33., ређајући које послове ради општински збор, у тачки другој наводи, да општински збор решава о прирезу за подмирење општинских потреба. Али како се земља сада налази у ратном стању, и како су услед тога гласачи већином ван своје општине на војним дужностима, настаје питање, да ли би требало ради гласања о прирезу општинском сазивати општински збор, па се задовољити исходом гласања на њему без обзира колики је број грађана узео учешћа на збору. — Наше је мишљење, да зборове општинске ради ове цели не треба сазивати са ових разлога: пре свега општински је збор сазвани и конституисани скуп правних гласача једне општине (члан 29. закона о општинама), те по томе, ако су гласачи у већини препречени да на збор дођу и право гласа употребе, а та препрека није зависила од њихове воље (већ на пр. од елементарних случајева, од каквих неоложних дужности, које стоје у вези са „преком опасношћу“, како се наводи у последњем ставу члана 30. закона о општинама), онда се за мањину, која је у доношењу одлуке учествовала, не може рећи, да представља збор правних гласача достичне општине и да представља израз воље и оних грађана који су ометени, да право гласа употребе, а то значи, не може се рећи, да правима грађана, који су на војној дужности, у рату, могу без ограничења на бројну сразмеру располагати грађани, који су остали код

кућа својих; сем тога, у ратним приликама, кад је код општинских власти тешко израдити нове општинске буџете и саобразити се редовној процедури око одобравања буџета, изгласавања кредита, приреза, задужења и т. д., највише је за препоруку, да се искористи законско право о продужењу важења буџета прошло-годишњих, пошто надлежни одговорни органи утврде са којих се разлога није могло створити ново стање у погледу буџетирања и прикупљања приреза. — Дакле, сматрамо, да збор, на коме би дошла једна мањина гласача, пошто је већина у рату, не би одговарао закону, и да би одлуке таквога збора требало ништити као несаобразне духу закона.

* * *

Јован Михаиловић, општински деловођа из Кормана, актом од 2. априла ове године упутио је питање овакве садржине:

Суд општински донесе решење, којим заинтересовану страну по једном предмету спорне природе упути на парницу у року од петнајест дана ради доказивања свога права. Решење је предато заинтересованој страни 17. септембра прошле године, и она до сада није изјавила жалбу на то решење, нити је код суда парницу повела. Пита се: да ли је то лице изгубило право на жалбу и право на вођење спора, и да ли општински суд може огласити своје решење за извршно?

Одговор :

Законом о продужењу рокова плаћања по обавезама из грађанског, трговачког и меничног законика не само да су продужени рокови плаћања, него су продужени и сви рокови, који су у вези са губитком права, као и рокови за жалбе и незадовољства по грађанско-правним споровима и решењима административних власти, који би пали на дан 17. септембра 1912. године и после тога. — Рокови, који су у вези с губитком каквог права, односе се не само на рокове из грађанског судског поступка, већ и на рокове из других закона, који предвиђају рокове за испуњење каквих дужности и наређују губитак каквог права услед неиспуњења те дужности о року. — Према томе, у питању означено лице није из-

губило право на жалбу противу поменутога решења општинског суда. Ако то лице неће да изјављује у опште жалбу, што је тим решењем општинске власти задовољно, опет оно није изгубило право да води спор, на који је упућено одлуком општинског суда, јер је рок од петнајест дана за вођење парнице продужен према закону о продужењу рокова — С тога општински суд није у могућности, да сада оглашује своје решење за извршно, нити да се упушта у даљу расправу предмета поводом кога је донето решење општинског суда.

* * *

Суд општине каменичке актом № 453. од 2. априла ове године упутио је питање овакве садржине:

Деловођа једног општинског суда у августу месецу прошле године стављен је под суд и у притвор код првостепеног суда за дело из § 113. кривичног закона. Приликом објављене мобилизације пуштен је у слободу на јемство до пресуде. На његово место узето је друго лице за деловођу, али је оно отишло у рат. Пита се: може ли суд и одбор опет узети ово лице за деловођу или заступника деловође, које је било у притвору, кад у општини нема друго способно лице за деловођу нити суд пак може у овом времену да нађе друго лице за вршење дужности деловође?

Одговор :

Деловођа, кад оде у рат, тим самим не престаје бити деловођа општински. Према томе овде може бити речи само о замењивању у дужности општинског деловође, а о томе заступању одлучује према члану 120. закона о општинама општински суд. — Општински суд пак требао би да се побрине, па да нађе за заступника деловођи једно лице, које ће давати довољно гарантија, да ће дужност правилно и савесно вршити. Лице, које се налази у притвору или које је пуштено на јемство у слободу а налази се под кривичном истрагом за дело из § 113. кривичног закона, не нуди довољно гарантија за исправност у служби и не треба да буде узимано у обзир при бирању лица за општинску службу.

* * *

М. К. из Лознице, као претплатник „Полициског Гласника“ 2. апри-

ла ове године упутио је овакво питање:

Један практикант општински по огласу мобилизације отишао је на војну дужност у истом месту. Општински суд му од новембра месеца није хтео издавати плату наводећи, да је он од тога месеца одлуком председника отпуштен из општинске службе. Пита се: да ли је могао бити отпуштен, кад је као обвезник требао да прима плату од општине у којој је службеник био?

Одговор:

По члану 109. закона о општинама председник општинског суда прима и отпушта ниже општинско особље и служитеље. Кад је председник нашао разлога, да и за време рата отпусти из службе практиканта општинског, он је искористио само своје законско право. Да ли је он имао довољно разлога за такву одлуку, ствар је његовог убеђења. — Од дана разрешења од дужности отпуштеном практиканту престаје право на плату. — Одлуку о отпуштању треба увек саопштити ономе кога се тиче, како би он могао употребити правно средство, ако налази да му је њома какво право повређено.

* * *

М. Николић, општински писар из Малог Извора актом од 17. априла ове године упутио је питање овакве садржине:

На предлог председника општинског суда одбор општински извршио је у своје време избор поротника за 1913. годину, пошто је било довољно одборника за решавање, јер већина одборника није отишла у рат. За поротнике изабрата су лица, која по закону имају услове, да буду поротници. Одлуку одбора општинског о томе одобрила је надзорна власт. Списак овако изабраних поротника послат је првостепеном суду. — Како постоји распис, да избори старих поротника важе и даље, и да дужност поротничку врше стари поротници, због мобилизације војске и рата, то се пита: важи ли сада избор старих поротника за ову општину или избор ново-наименованих поротника?

Одговор:

Према члану 6. закона о пороти,

поротнике бирају општински одбори у првој половини месеца новембра сваке године. Председник општинског суда или његов заступник, дужан је, да се стара, да се избори поротника изврше најдаље до петнајестог новембра закључно. Иначе, кад председник ову дужност не изврши, надзорна власт га кажњава новчано од 20 до 50 динара. — Како пак услед ратних прилика општински одбори већином нису могли да раде у своје време на послу око избора поротника, то је 10. децембра прошле године донето овлашћење државне централне власти, којим је препоручено властима, да избори поротника, који су вршени за прошлу годину, важе и за ову годину. — Али, како је поменути општински одбор извршио своју закону дужност у своје време правилно по закону и ту му одлуку одобрила непосредна надзорна државна власт, и како поменути распис, по нашем мишљењу, треба разумети тако, да он значи, да се наименовање поротника у прошлој години у новембру месецу није морало извршити услед нередовних прилика, што је то било у неколико и немогуће, а не да се није смело извршивати и да извршени избори немају важности, — то налазимо, да за ту општину имају поротници бити она лица, која је одбор општински изабрао као поротнике за ову годину. — Али треба пазити, да ли је избор поротника извршан постао, то ј. да ли је, по члану 7. закона о пороти, списак изабраних поротника, у коме се назначује име и презиме поротника, њихово занимање, место одакле су, године старости, количина годишње непосредне порезе и дан избора, изложен био јавности у општинском суду, јер у року од пет дана по објави грађани имају права да се жале на избор појединих изабраних поротника, ако немају услове за вршење поротничке дужности. — Пошто је општинска власт списак поротника доставила већ првостепеном суду, то ће овај и бити надлежан, да према чл. 9. закона о пороти одлучује, с погледом на законске прописе и с погледом на поменути распис (одлуку централне Државне управе), да ли треба поротни суд састављати из поротника дотичне општине, који су изабрани за ову годину, или из поротника, који су то били прошле године.

* * *

Председник суда општине врбачке актом од 23. марта ове године упутио је овакво питање:

Један општински часник због нетачног вршења дужности кажњен је решењем команданта дивизијске области новчаном казном од двеста динара у корист ремонтског фонда. Пита се: да ли је ова казна опрштена путем највише милости или не?

Одговор:

Указом од 8. фебруара ове године помилована су од казне сва она лица, која су осуђена по извршним пресудама првостепених судова по кривичном закону на затвор до једне године дана, или на новчану казну до три стотине динара због дела, која се казне по званичној дужности. — Како осуђеном часнику није казну изрекла редовна судска власт, и како он није кажњен за дело из кривичног закона већ по закону о устројству војске, — то се помиловање по указу од 8. фебруара ове године не односи и на њега.

к.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Востандин — Владимир — Дика М. Стајић — Ђорђевић, осуђеник пожаревачког казненог завода, родом из Мрамораца, среза добричког округа топличког, побегао је. Стар 21 годину, стаса средњег, косе и обрва смеђих, очију граорастих.

Депеша Управе пожаревачког казненог завода Бр. 799.

Младен Радосављевић, земљ., који одговара за опасну крађу, побегао је из притвора.

Родом је из Роанде, стар 21 год., раста средњег, косе смеђе, без бркова; од одећа има сукнене панталоне без горње хаљине, са грао плетеном подкошуљом, на глави шубару, а на ногама високе чаране и опанке са кајишима. Има обичај да се крије под именом свога брата Милентије Радосављевића, из Роанде.

Депеша начелства округа моравског Бр. 2969.

Љубомир Путниковић, осуђеник београдског казненог завода, чију слику износимо, побегао је.

Родом је из Кључа, среза колубарског, округа ваљевског, стар је 24 год., раста средњег, очију уга-

сито-жутих, косе смеђе; од особених знакова има: на левој мишици младеж величине лешника, страна спољна; на левој вилици младеж величине просног зрна; младеж величине просног зрна за 1 см. у лево од спољног угла левог ока; на средини чела јамицу величине просног

Станислав Милутиновић, коцкар осуђеник нишког казненог завода, чију слику износимо, побегао је испред спроводника. Родом је из Књажевца, стар 30 година, косе плаве, образа дугих. Ранија његова по-

терница са сликом изнета је у 13. броју „Полицијског Гласника“ за ову годину.

Депеша начелства округа пиротског Бр. 2155.

Глигорије Д. Пауновић и **Брета Момчиловић**, осуђени су са по 1

зрна; позади са леве стране врата белегу од чира величине и облика кукурузног зрна за 6.5 изнад и лево од 7-ог обртна на кичми и белегу од чира на медијани, величине 2/1 за 3 см. изнад пупка.

Депеша Управе београдског казненог завода Бр. 1490.

годину дана робије због разбојништва, побегли су.

Глигор је родом из Топлог Дола, среза масуричког, црномањаст, омаљен, кад иде неприметно рамље, јер му је једна нога краћа; од одела има на глави плаву шајкачу, пан-

талоне и капут кратак од домаћег сурога сукна, на ногама опанке.

Брета је родом из Мањака, среза масуричког, црномањаст, просед, очи граорасте, средњег раста; од одела има чакшире и гуњ кратак од сукна, на глави шубару, а на ногама опанке.

Депеша начелства округа врањског Бр. 3494.

КРАЂА СТОКЕ

Непознати крадљивац украо је Петру Китановићу, из Пуковца, једну кобилу, стару 16 година, длаке мрке, висока 145 см. са жигом „Т“.

Депеша начелника среза добричког Бр. 5887.

МАНГУП СТОКА

У атару општине малајничке налази се једна мангун кобила, стара 2 године, длаке мрко-доратасте висока 147 см.

Акт начелства округа крајинског 2287.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА“

готова је, и може се добити у свима београдским књижарама и код експедитора *Полицијског Гласника*.

Цена је 8 динара.

Претплатницима послаће се на доплату кад пошаљу своје тачне адресе и јаве пошту, преко које треба послати књигу.

Лица и општине, које су положили претплату среским властима, могу накнадно положити код истих по 3 динара и чим новац буде примљен, послаће се књига.

Димитрије С. Калајић

околни начелник.